

Arbeids- og sosialdepartementet - ASD
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 17/00347-2
Arkivkode: F00
Saksbehandler: Alexander Henriksen
Deres referanse: 17/703-
Dato: 01.06.2017

Høringsvar NOU 2017:3 Folketrygdens ytelser til etterlatte

Vi viser til høringsbrev av 23. februar 2017 med forslag om endringer i lov om folketrygd.

Utvalget peker på den betydelige samfunnsutvikling som har funnet sted etter at ytelsene til etterlatte ble innført. Dagens etterlatteytelser ble utformet i en tid hvor samfunnet var preget av tradisjonelle kjønnsroller, hvor kvinner tok seg av det ubetalte omsorgsarbeidet og menn fungerte som familiens hovedforsørger. Samlivs- og familiemønsteret er i dag betydelig endret, og KS er enig i at det i dagens samfunn ikke er grunnlag for at samlivsform i seg selv skal gi rett til folketrygdytelser.

Utvalget har lagt til grunn at reform av ytelser til etterlatte skal legge vekt på incentiver til arbeid og sterkere grad av individretting av ytelsene. Dette er prinsipper som KS også mener bør ligge til grunn.

KS støtter derfor i hovedsak de forslag til endringer som utvalget har fremmet. De enkelte forslag er kommentert nærmere nedenfor.

Endringene kan ventes å medføre økt belastning på kommunale budsjetter, da særlig som følge av økte sosialhjelpskostnader, økt bruk av arbeidsinkluderende tiltak og økt ressursbehov ved saksbehandling. KS mener de økonomiske konsekvensene for kommunene må beregnes, og at merutgifter som følge av endringene må kompenseres kommunene. Det at konsekvensene kommer gradvis over en lang horisont tilsier at det er hensiktsmessig at det legges opp til revisjoner av kostnadsberegningen med jevne mellomrom.

En enstemmig Kommunal- og forvaltningskomite (Innst. 410 S) uttalte følgende ved Stortingets behandling av kommuneproposisjonen for 2017:

«K o m i t e n understreker at det er avgjørende for et godt tjenestetilbud i kommunene, og videreføring av tilliten mellom kommuneforvaltningen og innbygger, at alle nye tjenestetilbud som blir delegert til kommunene, eller overført fra stat til kommune, blir fullfinansiert fra dag én.»

KS legger til grunn at overnevnte uttalelse må antas å favne de endringer som dette utvalget foreslår.

Etterlattepensjon erstattet med omstillingsytelse

KS støtter forslaget om at etterlattepensjon blir erstattet med en omstillingsytelse. De fleste under 67 år er arbeidsføre, og må kunne forutsettes å forsørge seg selv ved egen inntekt. De som ikke kan forsørge seg selv, vil i hovedregel være omfattet av andre folketrygdytelser.

Utvalgets forslag om tidsbegrenset omstillingsytelse i tre år, med mulighet til forlengelse i to år, gir en god balanse mellom incentiv til omstilling og tilstrekkelig tid til at omstilling kan finne sted. Utvalgets forslag om krav til aktivitet i form av arbeidssøking eller nødvendig utdanning, vil legge til rette for omstilling.

KS antar at dette vil gi økt bruk av arbeidsinkluderende tiltak, og saksbehandling og at det også kan medføre økt belastning på den kommunale sosialhjelpen. Slike merkostnader må i tilfelle kompenseres kommunene.

KS støtter utvalgets forslag om overgangsordninger, med konvertering av etterlattepensjoner til en tidsbegrenset ytelse, men med en særlig skjerming av de eldste etterlatte.

Mer generøse barnepensjoner

KS støtter at barnepensjoner til etterlatte barn økes og forlenges til fylte 20 år, samt at det innføres enhetlige satser som er uavhengig av avdødes inntekt og av antall barn i familien.

Utfasing av særlige regler for alderspensjon og uføretrygd til etterlatte

KS støtter i hovedsak forslagene om utfasing av gjenlevendefordel til alders- og uførepensjonister. Prinsippene om incentiver til arbeid og individualisering av trygderettigheter, samt at dagens gjenlevendefordeler ikke har hensiktsmessige fordelingsmessige effekter, tilsier at gjenlevendefordelene bør fases ut.

KS vil bemerke at utvalgets forslag til utfasing av gjenlevendetillegg i uføretrygden vil innebære en lang utfasingsperiode. Utvalget peker på at den gjennomsnittlige alderen til uføre med gjenlevendetillegg er i relativt høy alder. Den gjennomsnittlige alderen er høy, men det vil også være uføre med gjenlevendetillegg som er betydelig yngre.

Utvalget har beregnet at utfasingen av gjenlevendefordel vil innebære en betydelig innsparing og har estimert denne innsparingen til å være om lag 2,5 milliarder i 2050. Reduksjon i ytelsene kan medføre økte sosialhjelpskostnader på sikt. KS mener de økonomiske konsekvensene for kommunene må beregnes, og at merutgifter må kompenseres. Som nevnt mener vi det er hensiktsmessig at det legges opp til revisjoner av kostnadsberegningen med jevne mellomrom.

Tilleggsmandat vedrørende særlige regler for flyktninger

KS støtter forslaget om at de særlige regler for etterlatteytelser til flyktninger avvikles.

Utvalget peker på at kommunene har omfattende oppgaver når det gjelder bosetting og integrering av flyktninger, og at det derfor er viktig at bortfall av særlige rettigheter ikke gjør det vanskeligere å få etterlatte flyktninger bosatt i kommunene.

Tilleggsmandatet har sammenheng med endringer i en rekke særbestemmelser om flyktninger og asylsøkere. Vi viser derfor til KS' høringsvar til forslag til endringer i trygderegelverket i lys av asylsøkersituasjonen, datert 31. oktober 2016, og at departementet ved fremleggelsen av prop. 85 L (2016-2017) slo fast at det legges til grunn at kommunesektoren vil bli kompensert for større merutgifter. KS anser at samarbeidet mellom KS og Arbeids- og sosialdepartementet, sammen med Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, om kartlegging av konsekvensene forslagene vil kunne ha for kommunene, også bør favne endringene i særreglene for etterlatteytelser.

Med vennlig hilsen

Lasse Hansen
Administrerende direktør

Tor Arne Gangsø
Arbeidslivsdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.